

СТОМАТОЛОГІЯ В ЗАКАРПАТТІ

Уперше ідея відкриття вищого навчального закладу для русинів Карпат з'явилася ще у середині позаминулого сторіччя. Але через складне, дуже неоднозначне геополітичне становище у цьому регіоні, цей намір довгий час — майже сто років — не міг бути втілений у життя. Австрійські власті ігнорували вимоги русинів. Міжвоєнна Чехословаччина мала демократичний характер, проте і вона не спромоглася відкрити вищий учбовий заклад. Автономна директорія Підкарпатської Русі намагалася створити руський університет в Ужгороді, та через брак коштів і політичні міркування це не було зроблено. І пізніше, в окупованому гортистською Угорщиною Закарпатті, й мови не могло бути про відкриття українського університету. Лише після визволення цього регіону Червоною Армією восени 1944 р. з'явилася реальна нагода для відкриття університету. ЦК КПЗУ та НРЗУ 20 липня 1945 р. прийняли спільну постанову про утворення університету. Так було засновано Ужгородський державний університет — перший вищий державний навчальний заклад в Закарпатті. Спочатку запрацювали підготовчі курси, а з 1 лютого 1946 р. за парти сіли перші студенти. Навчальний процес почався на чотирьох факультетах — історичному, філологічному, біологічному та медичному.

З того часу університет безперервно розвивався, відкривалися нові кафедри і факультети. У 2000 році указом Президента України він отримав статус національного. Рішенням міжгалузевої акредитаційної комісії та колегії Міністерства освіти України від 27 жовтня 1993 р. він був акредитований у повному обсязі за четвертим рівнем. Сьогодні підготовка фахівців в університеті проходить за 44 спеціальностями на 18 факультетах. Крім того в УжНУ функціонує ряд наукових підрозділів:

НДІ фізики і хімії твердого тіла, НДІ фітотерапії, НДІ Карпатознавства, НДІ україністики, Інститут державного управління та регіонального розвитку, ПНДЛ фізичної електроніки і лабораторія космічних досліджень, Центр гунгарології, Міжвідомча науково-дослідна лаборато-

рія охорони природних систем, СКТБ «Квант», наукова бібліотека; працює ботанічний сад, зоологічний музей, кріогенна дільниця, видавництво, високогірна біологічна база.

Чисельні й цілком заслужені здобутки колективу Ужгородського національного університету багато в чому залежать від керівного його складу. Загалом за період з 1945 р. дотепер університет очолювало десять осіб. У цей час ректором є Микола Миколайович Вегеш. До 31 березня 2005 р., коли на засіданні конференції трудового колективу УжНУ його обрали ректором, він був деканом історичного факультету. Сучасне керівництво університету — молода (середній вік — 45 років) і високопрофесійна команда однодумців, яким до снаги вирішувати найскладніші завдання. Університет продовжує розвиватися і зараз. УжНУ збагатів на ще один факультет — стоматологічний. Він був створений у відповідності з рішенням Вченої ради від 31 серпня 2006 року.

Про причини відкриття нового факультету та перспективи його розвитку розповідають заступник головного лікаря з медичної частини Закарпатської обласної стоматологічної поліклініки — Роман Васильович Маляр та ректор УжНУ професор Микола Миколайович Вегеш.

- Роман Васильович, кому належала ідея створення стоматологічного факультету УжНУ?

Ідею створити на базі УжНУ стоматологічний факультет подав ректор, М.М. Вегеш. Він звернувся в об-

ласну стоматологічну поліклініку — особисто до мене й професора А.М. Потапчука з цією пропозицією. Ми погодилися і взяли на себе оформлення необхідних паперів. Це виявилось не так легко, як можна було сподіватися. Довелося докласти чимало зусиль на оформлення документації та узгодження з Києвом.

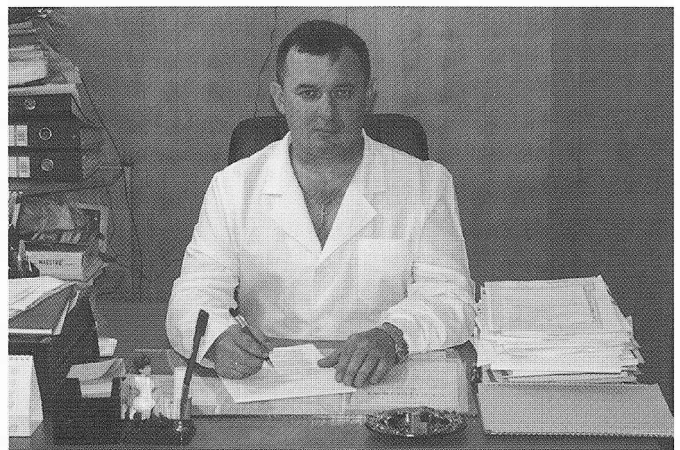
Зізнаюсь — спочатку було страшно братися за таку справу, але не братися ми не мали права!

- Чому?

Актуальність створення факультету органічно випливає із концепції розвитку основних засад охорони здоров'я, прийнятих Президентом та Кабінетом міністрів України та рішенням Закарпатської обласної ради. Справа в тому, що Закарпаття є одним із регіонів із біохімічною аномалією. Природна, екологічно зумовлена фтор-йодна недостатність є основною причиною «високої» (за шкалою ВООЗ) поширеності та інтенсивності карієсу зубів та хвороб пародонту. Фактично, 99,9 відсотків населення страждає на хвороби ротової порожнини. Стоматологія — справа здоров'я в нашому регіоні. Прикро, що на цей час забезпеченість відповідними фахівцями в цілому по області складає 2,9 на 10000 населення, що є значно нижчим, ніж 16 по Україні.

- Отже, Микола Миколайович, новий факультет вирішує в тому числі і кадрове питання?

- Сподіваймося, що так і буде! На теперішній час зменшується кількість зайнятих посад лікарів-стоматологів-

ортопедів. Дуже гострий дефіцит спеціалістів в дитячій стоматології. Штати не укомплектовані, спостерігається значна плінність кадрів. Особливо гостро ця проблема стоїть перед стоматологічною службою сільських, зокрема гірських районів. Там неуккомплектованість первинної ланки складає приблизно 25 відсотків. Для багатьох дітей, внаслідок територіальної віддаленості від медичних центрів, порушення комунікацій, особливо у післяпагодковий період, стало неможливим відвідування стоматологічних поліклінік. Отже, вони залишаються без своєчасної медичної стоматологічної допомоги. Також майже неможливо в повному обсязі провести планові оздоровчі заходи серед дітей дошкільних і шкільних навчальних закладів.

- Чи не вийде так, що випускники факультету поповнять лише ряди приватних стоматологів, а соціальні програми так і залишаться невиконаними?

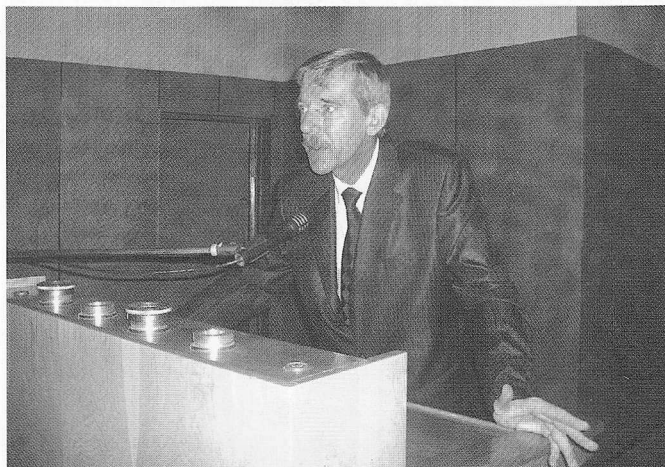
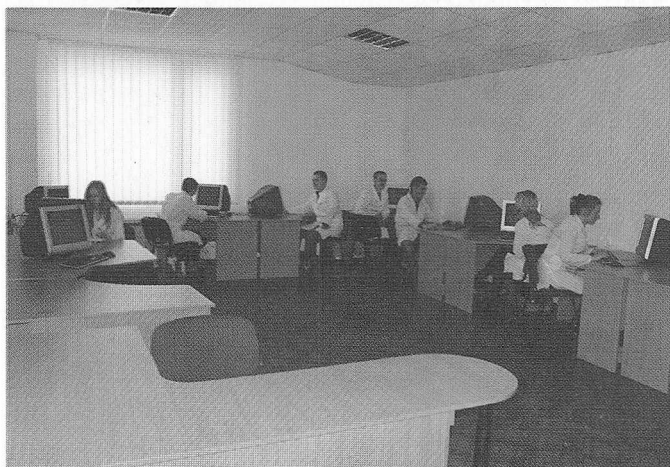
- Роботи вистачить на всіх! В останні роки в області збільшилась і продовжує зростати кількість стоматологічних установ приватної власності, які теж потребують кваліфікованих спеціалістів. Дійсно, державні установи менш привабливі для молодих лікарів через низьку заробітну плату. Сподіваємось, держава вирішить цю проблему. Останнім часом фінансування покращилося, і спостерігається його стабільний ріст.

Поки що можна сказати, що переважна більшість

студентів хочуть навчатися — і далі працювати за місцем проживання. Отже, Закарпаття одержить нових лікарів-стоматологів.

- Як вдалося так легко створити факультет фактично з нуля?

- Не з нуля! В нашому університеті вже існував медичний факультет. Серед 23 докторів наук, які забезпечували навчальний процес, двоє були по спеціальності «стоматологія». Викладачі медичного факультету приймали активну участь в організації міжнародних наукових конференцій, у тому числі і з проблем стоматології. Так, у 2002 р. на Закарпатті були вперше проведені базові курси із дентальної імплантології, спільно із Сегедським медичним університетом та фірмою «Денті-Систем». В УжНУ силами викладачів медичного факультету було проведено ряд регіональних та державних конференцій, які включали проблеми профілактики основних стоматологічних захворювань та дентальної імплантології. На кафедрі хірургії діяв курс стоматології. Крім того, досить багато напрямків наукових досліджень, які проводилися спеціалістами медичного факультету, торкалися безпосередньо стоматології. В УжНУ постійно діяла заочна аспірантура з цієї спеціальності, виконувалися й захищалися дисертації. Стоматологічний факультет має дуже широке і глибоке підґрунтя!

- Яка структура факультету?

- Згідно з рішенням Вченої ради УжНУ від 26 жовтня 2006 року, протокол №10, на стоматологічному факультеті відкрито дві кафедри: кафедра хірургічної стоматології та кафедра терапевтичної стоматології. Навчальними базами факультету є провідні стоматологічні клініки м. Ужгорода. Зараз деканом стоматологічного факультету є професор Юрій Юрійович Переста. До нього обов'язки голови факультету виконував професор Анатолій Мефодійович Потапчук.

- Чи популярний новий стоматологічний факультет серед абітурієнтів?

- Судіть самі! На вступних іспитах конкурс склав 7 чоловік на місце. Термін навчання на факультеті 5 років, з ліцензією на прийом 100 студентів — 25 державне замовлення, 75 — на контрактній основі. Факультет розташований в просторому приміщенні. Студенти навчаються в нових аудиторіях, де нещодавно зроблено капітальний ремонт. Також на факультеті вже обладнано комп'ютерний клас. Функціонує власна електронна бібліотека, де зберігаються тексти лекцій викладачів. Там студенти можуть готуватися до пар.

- Чи вистачає викладачів, які можуть передати знання студентам?

- Запрошуємо спеціалістів з усієї країни. Зокрема, велику допомогу в організації навчального процесу надає нам відомий фахівець, головний стоматолог України професор Павленко О.В. Робили експерименти з дистанційним навчанням. Вперше його використали для курсів

підвищення кваліфікації. Лектор знаходився в Києві, а слухачі в Ужгороді. Думаю, що такий метод буде широко використовуватися й надалі. Це досить зручно для спеціаліста, який не може виділити добу чи більше на поїздку, але легко знаходить час на звичайну лекцію. Таким чином, студенти мають можливість познайомитися з провідними методиками й технологіями... До речі, це був подвійний експеримент. Курси підвищення кваліфікації проводилися замість звичайних лекцій.

- І останнє питання. Які особливості факультету роблять його унікальним?

- Розташування! Закарпаття знаходиться в центрі Європи. Посусідствують Румунією, Угорщиною, Словаччиною та Польщею, де проживає наше етнічне населення із збереженими родинними зв'язками. Це дає можливість використовувати підготовку іноземних спеціалістів з метою інтегрування їх в прикордонному співробітництві.

Крім того, на нашому факультеті навчання ведеться із впровадженням елементів Болонської системи. Для забезпечення кредитно-модульної системи переддипломної та післядипломної освіти можливе використання баз стажування та тісної співпраці з провідними вищими навчальними закладами країн Європейського союзу. На сьогодні підписано договір про співпрацю із Пряшівським університетом (факультет охорони здоров'я) про обмін студентами та викладачами. Найближчим часом подібна угода буде підписана і з медичним університетом м. Дебрецен (Угорщина).

Вцілому, на моє глибоке переконання факультет має великі перспективи.